

VERKSAMHETSPLAN 2009

1. Allmänt

Förbundet har aktivt strävat till att anpassa verksamheten till kraven och behoven i samhället. Efter sänkningen av alkoholaccisen och priserna på alkohol år 2004, ökade alkoholkonsumtionen och de alkoholrelaterade skadorna snabbt. I synnerhet under första halvåret 2007 skedde det en dramatisk ändring i bl a trafikolyckor där människor mistat liv och i antalet rattfyllerister. Riksdagen godkände 20.11.2007 regeringens förslag att höja alkoholskatten 1.1.2008 med 15 procent på starka drycker och 10 procent av svaga drycker. Därmed steg priserna på mellanöl, vinprodukter och cider med 3,5 procent och spriten med ca.10,5 procent. Som resultat av denna höjning rapporterades under sensommaren 2008 att den skattefria införseln från Estland hade ökat och minutförsäljningen på Alko minskat något.

Tyngdpunkten i förbundets arbete har under de senaste åren varit på utåtriktad förebyggande verksamhet som riktas till barn och ungdomar samt deras föräldrar och de prioriteringarna gäller stort sett även för verksamheten år 2009. Förbundet arbetar traditionellt på bred front med flera aktiviteter som berör bl a opinionsbildning i samhället, attitydpåverkan, samarbete och nätverk på riksplan och lokalplan gällande problem orsakade av rusgifter. Med kontinuerlig informationsverksamhet till befolkningen samt sakkännare och beslutsfattare i kommuner, organisationer och skolor skall förbundet aktivt arbeta för att påverka vuxnas attityder och förse dem med faktainformation och kunskap om rusmedel samt med konkreta förslag till aktiviteter på lokalplan som minskar skadorna.

Mycket av resurser har tidigare år använts på enskilda besök i skolor och läroanstalter samt föräldramöten på kvällar. Förbundets resurser skall inte splittrats på allt för många olika områden, den anställda personalen skall fungera som **utbildare i det drogförebyggande kunskapscentret** och sprida informationen till personer i kommunerna som har ansvaret för barn- och ungdomsarbetet, lärare mfl.

I brevet till samtliga svensk- och tvåspråkiga kommunerna som förbundet utskickade i maj 2007, klargjordes förbundets nya arbetssätt och strategier. **Kommunerna gavs möjlighet att välja bli en A-, B- eller C-kommun** när det gäller samarbete i det rusmedelsförebyggande arbete med Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik. Enligt strategin är samarbete med A-kommunerna högst prioriterat när det gäller användningen av förbundets resurser, utrustningar och material.

Som fortsättning på den nya strategin med A- och B-kommuner skall förbundet starta ett nytt projekt, **"Kommunprojektet "** med vilket man vill på ett starkare sätt ta greppet om den kommunal a alkoholpolitiken samtidigt som man aktivt arbetar med att få flera samarbetande A- och B-kommuner. Projektet är ett samarbete mellan regionkommuner, finlandssvenska organisationer med lokal anknytning samt aktiva människor på gräsrotsnivå.

Kommunprojektet har som mål:

- * Att öka antalet med Hälsa & Trafik samarbetande A- och B-kommuner och förse dem med kvalitativa alkohol- och drogpolitiska program
- * Att påverka kommunerna att leva upp till intentionerna i sina egna program
- * Att påverka kommunerna att avsätta mer resurser till det alkoholförebyggande arbetet

Tonårsdrickandet, ungdomsvåldet och andra alkoholproblem berör flera kommunala sektorer. Särskilt ansvar ligger på bland annat utbildningsnämnden och socialnämnden samt kultur- och fritidsnämnden. Även idrotts-föreningar och ungdomsorganisationer berörs av detta. Därför är det nödvändigt med ett övergripande gemensamt ansvar. Detta bör ligga på kommunstyrelsen.

För att beskriva H&T:s syn på en bra kommunal alkohopolitik skall det tagas fram en broschyr som går in på frågor som gäller att minska alkoholproblemen och hur en bra kommunal alkohopolitik och -strategi kan skapas. I broschyren kommer att finnas en checklista med vilken man kan testa situationen i sin egen kommun.

För att nå ut med detta arbete bland svensk- och tvåspråkiga kommuner i Finland krävs det att även förbundets medlemsföreningar och enskilda medlemmar engagerar sig. Detta kan göras genom samarbete med lokala kommunpolitiker och tjänstemän. Genom gammal hederlig opinionsbildning med debattartiklar och insändare. Eller varför inte en kombination av dessa båda arbetssätt.

En hel del förändringar i personalstyrkan under sensommaren 2008 har även påverkat förbundets prioriteringar. Efterfrågan på upplysning och information i frågor som berör trafiknykterhet, attityder och risker i trafiken har ökat kraftigt och där kan förbundet stärka sin roll i aktivt samarbete med Trafikskyddets regionala kontor samt med Lokalförsäkringsföreningarna i Finland.

Förbundet skall återuppta planeringen av ett gemensamt projekt med idrottsrörelsen om dess roll som en aktiv attitydpåverkare eftersom idrottsrörelsen är den största finlandssvenska organisationen med drygt 40.000 medlemmar. **Programmet "Drogfri Zon"** skall lanseras till den finlandssvenska idrottsrörelsen i samarbete med Finlands svenska idrott FSI.

2. Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafiks målsättningar

Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik arbetar förebyggande huvudsakligen bland den svenskspråkiga befolkningen i hela Finland i nära samarbete med kommuner, som själva prioriterar sitt förebyggande arbete. **Förbundet vill höja ungdomars alkoholdebutålder, påverka föräldrars och vuxnas attityder till alkohol, narkotika, tobak och andra beroendeframkallande produkter, minska på rattfylleriet samt öka kommunalt anställdas, med barn och ungdomar arbetande personers kunskap om alkohol och droger** samt möjligheterna att förebygga problemen innan de uppstår. En viktig målsättning är även att ge kunskap och insyn i alkohopolitiska frågor till lokalpolitiker och ledande tjänsteinnehavare i kommunerna, för att de skall förstå fördelen med förebyggande arbete jämfört med vårdkostnaderna och ge tillräckliga resurser för det förebyggande arbetet.

3. Hälsa & Trafiks strategi för samarbete med kommuner

Den framtida strategin utgår ifrån bästa möjliga utnyttjande av förbundets ekonomiska och personella resurser för att bemöta de allt mer växande problemen som alkohol och droger i alla deras former förorsakar. Detta sker genom prioriteringar och i samarbete med andra aktörer.

Svenskfinland är geografiskt sett ett stort område omfattande Nyland, Åboland, Åland och Österbotten. Kommunernas antal är totalt ca. 50 st Åland medräknad. Kommunerna skall fortsätta själv att välja bland tre olika prioriteringsalternativ beroende på kommunens egen syn på förebyggande arbete och om man är beredd att i framtiden samarbeta med Nykterhetsförbundet Hälsa & Trafik.

Kommunerna väljer ett av följande tre alternativ:

A-kommunerna = Aktiva samarbetskommuner

Har den högsta prioriteringen gällande användningen av förbundets olika program, material- och personalresurser. Kommunen har ett samarbetsavtal med Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik enligt köptjänstprincipen. Hälsa och Trafik står till tjänst med hela sitt sortiment och kunskap:

B-kommunerna = Potentiella, blivande samarbetskommuner

Har en betydligt lägre prioritering än A-kommunerna, men räknas fortfarande till en potentiell blivande samarbetskommun och H&T förser dem med information om alkoholpolitiken (tidningen Replik till nyckelpersoner i kommunen), förbundets verksamhet, informationsbladet "nykter.fi"

Kommer det förfrågningar och kontakter till Hälsa och Trafik från kommuner som kryssat för alternativ B eller C, för en enskild punktarbetsinsats, avgörs förbundets eventuella medverkan beroende på om vi för tillfället har lediga resurser och att den punktinsatsen kan anses vara nyttig.

I början av året skriver H&T brev till kommunstyrelsen och föreslår ett närmare samarbete som A-kommun kring förebyggande arbete mot alkohol och droger.

C-kommunerna = Kommuner, som inte visar intresse till samarbete med Hälsa och Trafik och till förebyggande arbete

Får varken information eller kontakter av oss förutom en gång per år, då H&T skriver brev till kommunstyrelsen och föreslår ett samarbete som A eller B-kommun kring förebyggande av bruket av alkohol och droger.

I denna situation, som råder i samhället med en liberal alkoholpolitik och en fortfarande ökande alkoholkonsumtion med allt flera alkoholrelaterade skador, har det varit motiverat att ompröva förbundets prioriteringar. Verksamhetsplanen för 2009 skall fortfarande ha en förankring till **Alkoholprogrammet 2005-2007 och dess fortsättning Alkoholprogrammet 2008-2011** samt **Partnerskapsavtalet** som undertecknades med Social- och hälsovårdsministeriet i februari 2004. Med stark prioritering av den utåtriktade verksamheten och med att arbeta som ett kunskapscenter, har förbundet en större möjligheter att nå upp till de målsättningar som den bidragsgivande myndigheten - Penningautomatföreningen och Social- och hälsovårdsministeriet - av oss förväntar och förutsätter.

Ur samhällets perspektiv är det på lång sikt effektivare och billigare att förebygga missbruket av rusmedel och förhindra skador som rusmedel förorsakar än att rehabilitera missbrukare som har hamnat i träsket. Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik **arbetar som ett kunskapscenter** och erbjuder kommuner, skolor, organisationer och företag förebyggande program och material samt ordnar utbildning i regioner och kommuner för människor, som i sin tur för kunskapen till gräsrotsnivå i sin kommun.

4. H&T:s service för A- och B- samarbetskommuner

För kommun som valt prioritering A:

- kurs för förtroendevalda och ledande tjänstemän = "lilla drogförebyggande passet"
- **samarbetsavtal** mellan kommunen och Hälsa & Trafik
- förebyggande **handlingsplan** för kommunen omfattande kartläggningen av behovet
- start och igångsättandet av **de olika programmen** om det är en för oss ny kommun
- **utbildningsdagar och kurser** för dagispersonal, lärare, ungdomsledare, föreningsmän mfl.
- enskilda **föreläsningar och ANT-lektioner i skolor, föräldramöten** och andra samlingar
- regelbunden **information** om alkoholpolitiska program, rapporter mm.

- **Tidningen REPLIK** till kommunledningen och förtroendevalda
- informationsbladet "**nykter.fi**" till kommunledningen, förtroendevalda, skolor, föreningar mfl. fyra gånger per året

För kommun som valt prioritering B:

- en **temaeftermiddag för kommunledningen**, tjänstemän, lärare, socialarbetare mfl. om vad Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik gör och **vad vi kan erbjuda** åt kommunen, om alkoholpolitiska läget i Finland, vad man kan göra på lokalplan för att minska på problemen som rusmedel förorsakar.
- regelbunden information till kommunledningen och ledande tjänstemän med utskicket av tidningen **Replik** samt **informationsbladet nykter.fi**
- en gång per år förnyas förslaget till samarbete med ett brev riktat till kommun/stadsstyrelsen inkluderande kort rapport från vårt arbete i A-kommunerna.
- inbjudes till regionala TFO-nätverksträffar

5. Ekonomiska resurser

Nykterhetsförbundet Hälsa & Trafiks möjligheter att utöka aktiviteterna på fältet styrs av de rätt så begränsade ekonomiska och personella resurserna. Ansträngningar för att höja verksamhetsbidraget från Penningautomat-föreningen har gjorts och även ansökningar för nya projektbidrag. Nya finansieringskällor skall sökas för att ge förbundet mera ekonomiska resurser till projektverksamhet och aktiviteter i regionerna och på lokalplan. Samarbetet i trafiksäkerhets- och trafiknykterhetsarbete i Finland med Lokalförsäkringsgruppens svenska Förbund rf löper troligen vidare med ett tillskott i inkomsterna. Kommunernas möjligheter till finansiering av det förebyggande arbetet verkar vara allt svårare eftersom kommunernas ekonomi är stram. **Vi förväntar oss att allt flera kommuner skall ingå ett aktivt samarbete med H&T** och registrerar sig som A- eller B-kommun. Detta skulle ge oss ökade ekonomiska resurser.

6. Personella resurser

Personella resurser skall utnyttjas på bästa möjliga sätt. Tjänster och service som kan köpas utifrån skall utnyttjas. Sedan hösten 2008 har två vikarierande personer anställts på förbundet tidsbundet. I personalstyrkan och personalbudgeten för 2009 ingår följande personer, som är anställda av förbundet och arbetar under Hälsa & Trafik med följande ansvarsområden:

- **Rainer Pendolin**, verksamhetsledare för Nykterhetsförbundet Hälsa & Trafik rf, VD för Oy Raitismaja Ab, ansvarar för den strategiska planeringen, kontakterna till myndigheter, kontakterna på riksplan och i Norden, administrationen, styrelsearbetet. Förbundets representant i Centret för hälsofrämjande, NordAN, NGR.

Rainer går i pension 1.7.2009.

- **Isabella Smeds**, som vikarierar altemneringslediga Lory Strengell, ansvarar för Power Club-kontraktnätet, för samarbete och koordineringen i Svenskfinland inom det drogoförebyggande TFO-nätverket, för de årliga drogoförebyggande dagarna i samarbete med Folkhälsans Förbund, Länsstyrelsen för Västra Finlands län och Svenska Studiec centralen, informationen till kommunernas förebyggande kontaktpersoner.

- **Marita Aura**, ekonomisekreterare, arbetar 60 %, ansvarar för förbundets löpande bokföring, utbetalningar, mellanbokslut och ekonomiska rapporter, redovisningar, försäkringar, bokslut, revisionen och skattedeklarationer. Fakturering och MHF-föreningarnas medlemskartotek tillhör även Marita. För Oy Raitismaja Ab sköter Marita löneutbetalningar, fakturering, rapporter till myndigheter samt fjällgårdens ekonomiska administration.

- **Anders Vestergård**, som vikarierar tjänstelediga Susan Sandberg under tiden 1.8.2008 - 15.6.2009, är redaktör för barntidningen EOS som utkommer med nio nummer per år, EOS-klubbledare och ansvarar för sommarens EOS-barnläger i Österbotten.

- **Patrik Holmberg**, drogförebyggare, ansvarar för utvecklandet av VÅGA-programmet, är även VÅGA-informatör för programmet, sköter kontakterna till kommuner och skolor, marknadsför programmet till nya användare, ordnar årligen regionala utbildningsdagar på hösten för både gamla och nya användare, regionala VÅGA-lektioner, föräldramöten, utbildningen av ungdomsledare. Medverkar i Power Club-utbildningsdagar och de regionala nätverken i samarbete med projektledare Lory Strengell. Arbetar även bl a med ANT-lektioner i skolorna, föräldramöten, utbildningen av ungdomsledare och sportlovsresorna. Medverkar i flera program och upplägg, EOS-lägren, sportlovsresan, Power Club-aktiviteter, trafiksektionens aktiviteter tillsammans med Janne Smeds mm.

- **Tomas Lundqvist**, redaktör och dataexpert som ansvarar för förbundets WEB-sidor, assisterar EOS-redaktören med tidningens redaktionella arbete och ombrytning, redigerar tidningarna REPLIK, Offensivbladet, Nykter.fi-infobladet till kommunerna, eventuella bilagor i andra tidningar och ansvarar för förbundets informationsverksamhet i skrift och på web. Koordinerar förbundets informationsverksamhet i massmedia.

- **Janne Smeds**, trafikinstruktör som ansvarar för trafiknykterhetsarbetet i Svenskfinland som en helhet i samarbete med Trafikskyddet, Lokalförsäkringsföreningarna, Terveys-Hälsan rf, Folkhälsans Förbund, bilskolorna samt med förbundets lokalföreningar som arbetar med trafiksäkerhets- och trafiknykterhetsfrågor. Arbetar aktivt även med Hälsa & Trafik-dagarna i garnisionerna i Dragsvik, Niinisalo, Riihimäki, Vekaranjärvi och Utti.

- **Elisabeth Fogde**, byråsekreterare, ansvarar för kanslirutinerna, fakturering, tidningsuppföljning, post, telefon, mm. Handhar kartoteket för EOS-prenumerationerna, tidningen Replik, mottagandet av anmälningar till av förbundet arrangerade resorna samt utskick av både Power Club- och VÅGA - USKALLA materialen samt av EOS-priserna.

7. Prioriterade verksamhetsområden

7.1. Barn- och ungdomsverksamheten

- Utgivning av **EOS-tidningen** för barn 7-12 år med 9 nr/år, trycks av Fram Ab
- **EOS-klubb**verksamheten med motionstävlingar mm.
- **EOS- sommarläger**verksamhet för barn 8-13 år
- Kontraktsnätverksamheten **POWER CLUB**, som innebär att barn och ungdomar skriver på ett skriftligt kontrakt för ett år i gången och förbinder sej att inte mobba eller slåss, inte vara borta från skolan utan lov, inte snatta eller begå andra brott, inte använda droger av något slag. Målet är att höja debutåldern, förhindra kriminalitet, öka omtanke mm.
- tobaksförebyggande skolkampanj turvis vartannat år

- alkoholförebyggande skolkampanj turvis vartannat år
- "VÅGA säga nej till droger och våld" - drogförebyggande program på årskurs 7-9 i både svensk- och finskspråkiga högstadieskolor i hela Finland
- **ANT-skolning** och kunskap om inverkan, effekter och följder (alkohol, narkotika, tobak):
- i lågstadieskolor
- i högstadieskolor
- i gymnasier och yrkesinstitut
- åt beväringarna i Nylands Brigad i Dragsvik
- erbjuda ungdomar möjlighet att ansluta sig till **UNF**, Undomens Nykterhetsförbund eller
- alternativt medverka i under planering varande Young Power -klubbarna
- samarbete med folkhögskolor som utbildar barn- och ungdomsledare

7.2. Föräldraverksamheten och föreningsledare:

- ordna regionala utbildningsdagar för att ge kunskap åt lokala dragare av föräldraverksamheten som syftar till att hitta mera människor som på lokalplan i närsamhället utför skolbesök, medverkar i föräldrasamlingar mm.
- påverka föräldrars attityder med utgivning av t ex speciella temabilagor i tidningar
- integrera föräldrarna i de förbyggande skolprogrammen Våga och Power Club
- kurser med speciell inriktning i barn- och ungdomskulturer för föräldrar på lokalplan i samverkan med andra aktörer
- regionala temadagar i samarbete med länsstyrelser och kommuner
- ny föräldrabilaga i EOS-tidningen

7.3. Trafiknykterhetsarbete:

- trafiknykterhetsinformation i skolorna:
- mopedkurs för högstadieelever "MOPO 2009" (köptjänst med kommuner)
- **vältbilen** används på fältet och finansieras av Lokalförsäkringsföreningar eller beställaren
- regionala trafiksäkerhetsaktioner i samarbete med föreningar, polisen och bilskolor
- i samband med riksomfattande trafiknykterhets- och sjönykterhetskampanjer
- som temadagar för äldre bilister
- temadagar för unga bilister och risker i trafiken
- **temadagar i Nylands Brigad** i Dragsvik i samarbete med Folkhälsans Förbund för varje inryckande kontingent och i **Tykistörykmentti i Niinisalo** i samarbete med Terveys-Hälsan ry och i Riihimäki, Vekaranjärvi och Utti med Trafikskyddet rf
- i samarbete med svenskspråkiga 4H-föreningar ordna tävlingar och kunskap i trafikfrågor
- aktiv medverkan i bilbältesrazziorna i Österbotten
- aktiv medverkan i däcksrazziorna på hösten och våren
- tävlingen TRAFIKJOKERN i samarbete med Kvevlax Sparbank
- utbildning av ambulansförare och poliser i trafiksäkerhetsfrågor

7.4. Regionalt arbete:

- att fortsätta **stöda kommunala motdragsgrupper** i deras arbete för att skapa kommunala alkohol- och drogpolitiska handlingsplaner och aktivera politiker i hela Svenskfinland att förstå betydelsen av den offentliga sektorns och den tredje sektorns samarbete.
- ordna regionala utbildningsdagar bl a om Våga-programmet

7.5. Övrig verksamhet:

- att årligen arrangera svenskspråkiga drogförebyggande temadagar för anställda i kommuner och organisationer som arbetar med förebyggande arbete eller med missbrukarvården. Huvudansvaret för att ordna dagarna 2009 ligger hos Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf.
- att ordna kommunvis diskussionsmöte "**Lilla drogförebyggande passet**" för att under 1,5-2 timmar diskutera alkohol och droger i kommunen samt förebyggande arbete och nätverk.

- **kontakter till massmedia, tidningar, radio, TV**
- Pressinformation, debattartiklar, insändare, radiointervjuer, uttalanden mm.
- slogans, affischer, flygblad mm

- **samarbete med centrala tredje sektorns organisationer**
- drogförebyggande träffar, regionala samsamarbetsgrupper, planeringsdagar och samverkan i drogförebyggande arbete, utbildning och kurser mm.
- återupptas kontakten med Finlands Svenska Idrotts verksamhetsledare Mischa Oksanen för eventuellt samarbete kring idrottsrörelsens förebyggande handlingsplaner

- **samarbete med kommunernas ansvarspersoner, lärare, föreningar mfl.**
- nykter.fi- infobladet utges 4-6 ggr/år, kurser, temadagar, diskussionsmöten, handlingsplaner mm.

- **kontakter till riksdagsmän, politiker och andra beslutsfattare**
- Enkäter, informationsbrev, uttalanden, uppvaktningar, nykter.fi-bladet, diskussionsmöte med riksdagsmän en gång per år

- **kontakter till förbundets egna medlemsföreningar**

- upprätthålla ett kartotek av **aktuellt informationsmaterial och ett bibliotek** med alkohol- och drogpolitiska specialbroschyrer, tidningar och böcker.

- drogupplysnings- och informationsverksamhet på **förbundets Internet-hemsida**.

Jakobstad den 8 november 2008

Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf:s höstmöte